

Uppföljning av handlingsplan, budget i balans 3.0

Kollektivtrafiknämnd

Uppföljningsperiod januari till juli 2026

Bakgrund – Handlingsplan för en ekonomi i balans

Inför verksamhetsåret 2023 beslutade Regionfullmäktige i Region Örebro om 151,5 miljoner kronor i minskade ramanslag till regionens olika nämnder. I och med att Kollektivtrafiknämnden haft flera år med ekonomiska utmaningar och en långtidsprognos som visade på fortsatt stora underskott undantogs nämnden från dessa kostnadsreduceringar. Under 2023 prognostiserades ett underskott på 175 miljoner kronor. För 2027 prognostiserades ett underskott med 193 miljoner kronor.

Kollektivtrafiknämnden (maj 2023)	2023	2024	2025	2026	2027
Långtidsprognos (Mnkr)	-175	-196	-177	-186	-193

I verksamhetsplanen för 2024 beslutade fullmäktige om en prisuppräknings på 10 procent och tilldelade Kollektivtrafiknämnden en utökad ram på 101,6 miljoner kronor från den skattehöjning som genomfördes. För att nå ekonomisk balans och täcka det återstående underskottet från 2023 på 50,3 miljoner kronor, utarbetade Kollektivtrafiknämnden en handlingsplan (BIB 3.0) med sju grupperade åtgärdsförslag, som beräknas spara totalt 58,6 miljoner kronor.

Beslutade åtgärder i handlingsplan	Mnkr 2024	Mnkr 2025	Mnkr 2026	Mnkr 2027	Antal åa	Antal förslag
Intäkter	1,5	15,1	16,3	16,5	0,0	2
Personalkostnader	0,9	1,7	1,7	1,7	2,0	1
Övriga kostnader	6,19	21,54	34,29	40,39	0,0	4
Summa	8,59	38,34	52,29	58,59	2,00	7

Beslutad handlingsplan beräknades ge full effekt år 2027 på 58,6 miljoner kronor och inkluderar en minskning av 2,00 årsarbetare (åa) enligt beslutet 2023.

Denna rapport inkluderar inte verksamhetsmässiga konsekvenser av handlingsplanen, utan enbart det ekonomiska perspektivet.

Handlingsplanen kommer att följas upp fyra gånger under 2026:

- Uppföljning av perioden januari–april 2026, 1 juni 2026 genom utskick till kollektivtrafiknämnden
- Uppföljning av perioden januari–juli 2026, 1 september 2026
- Uppföljning av perioden januari–oktober 2026, 25 november 2026
- Uppföljning av helåret 2026 sker i samband med verksamhetsberättelse 2026

Hur många av handlingsplanens åtgärder bedöms som uppfyllda?

Handlingsplanen bygger på sju grupperade åtgärder och i uppföljningen kan tre åtgärder anses som uppfyllda i juli 2026. För helåret 2026 beräknas tre av sju vara helt uppfyllda.

Antal genomförda åtgärder handlingsplan				
	Handlingsplan Antal åtgärder	Utfall period jan-juli 2026	Prognos helår 2026 åtgärder	Andel uppfyllda
Summa antal åtgärder	7	3	3	43%

Vilka synliga effekter kan utläsas för perioden gällande årsarbetare?

I handlingsplanen planerade verksamheten att minska antalet anställda inom verksamheten med 2,0 åa. Två personer har slutat, men kostnaderna upphörde per sista mars 2026 varför kostnadsbesparingen blir lite lägre för 2026 även om åtgärden i denna del av handlingsplanen är uppfylld.

Antal minskade årsarbetare (åa) handlingsplan*				
	Handlingsplan ÅA	Utfall period jan-juli 2026	Prognos helår 2026 åtgärder	Andel uppfyllda nuläge
Summa årsarbetare (ÅA)	2,0	2,0	2,0	100%
<i>*Definition årsarbetare, avtalad tjänstgöringsgrad</i>				

Vilka synliga effekter kan utläsas i redovisningen för perioden i ekonomin?

I uppföljning av handlingsplanen för juli 2026 har en ackumulerad effekt på 27,8 miljoner kronor uppnåtts. För helåret 2026 förväntas handlingsplanen generera en effekt på 47,9 miljoner kronor av handlingsplanens totala värde. Effekterna av handlingsplanen har förskjutits något tidsmässigt och förutsättningarna förändrats varför det inte förväntas nå full effekt under 2027 heller.

Synliga effekter i ekonomi enligt uppföljning (Mnkr)						
	Handlingsplan	Utfall period jan-juli 2026	Prognos helår 2026	Prognos helår 2027	Andel uppfyllda åtgärder nuläge	
Intäkt/kostandsslag						
Intäkter	16,5	8,2	14,0	14,2	50%	
Personalkostnader	1,7	0,5	1,1	1,7	29%	
Övriga kostnader	40,4	19,1	32,8	32,8	47%	
Summa Mnkr	58,6	27,8	47,9	48,7	47%	

Följer verksamheten den beslutade handlingsplanen ekonomiskt? (Hur ser helårsprognosen av handlingsplanen ut för åren 2024 till 2027?)

Verksamhetens effekter släpar enligt prognosen av den beslutade handlingsplanen med 10,7 miljoner kronor. Effekterna av handlingsplanen har förskjutits något tidsmässigt och förutsättningar förändrats. Nämndens åtgärder sträcker sig över fyra verksamhetsår och förväntades nå full effekt år 2027, men prognosen visar att handlingsplanens effekter endast kommer komma upp i 48,7 miljoner kronor, alltså en differens på -9,9 miljoner kronor.

Dock finns det andra faktorer som gör att nämndens ekonomi förbättrats, till exempel godkännande av skatterabatt för biogas och tillförande av extra rammedel 2027. Därför finns det förutsättningar för att nå ett resultat i överensstämmelse med budget 2027 trots att handlingsplanen inte uppfylls helt.

Prognostiserat utfall av handlingsplan per helår					
Intäkt/kostandsslag	Handlingsplan	Utfall -24	Utfall -25	Prognos -26	Prognos -27
Intäkter	16,5	1,0	14,1	14,0	14,2
Personalkostnader	1,7	0,8	0,0	1,1	1,7
Övriga kostnader	40,4	5,3	19,4	32,8	32,8
Summa Mnkr	58,6	7,1	33,5	47,9	48,7

Behöver beslutad åtgärdsplan kompletteras med ytterligare åtgärder för att uppfylla handlingsplanens intentioner med en ekonomi i balans senast 2027?

Kollektivtrafiknämndens långsiktiga åtgärdsplan sträcker sig fram till 2027 för att uppnå ekonomisk balans. Utmaningen ligger i att flera faktorer, såsom inflation och bränslepriser med mera, påverkar nämndens kostnader. Det krävs kontinuerliga omberäkningar av prognoser för att ge korrekt ekonomisk information så att nämnden vid behov ska kunna fatta beslut om ytterligare åtgärder för att säkerställa en ekonomi i balans enligt plan 2027. Under tiden som handlingsplanen varit under verkställande har det dessutom fattats beslut om livstidssäkring av tåg inom Tåg i Bergslagen som kommer att belasta kollektivtrafiknämndens budget från år 2028. Även godkännande av skatterabatt för biogas och tillförande av extra rammedel 2027 förändrar förutsättningarna.

En viktig förutsättning för att nämnden ska klara en långsiktig ekonomi i balans är att ramanslag justeras årligen efter den kostnadsmix som nämnden har.

Krav på ytterligare åtgärder

När hänsyn tas till kända parametrar fram över den tidsrymd som långtidsprognosen omfattar finns behov av ytterligare åtgärder med minst 9,9 miljoner kronor för att handlingsplanen ska uppnås 2027. Dock finns det andra faktorer som gör att nämndens ekonomi förbättrats, till exempel godkännande av skatterabatt för biogas och tillförande av extra rammedel 2027. Därför finns det förutsättningar för att nå ett resultat i överensstämmelse med budget 2027 trots att handlingsplanen inte uppfylls helt.

Rekommendation för fortsatt arbete

Verksamheten har tagit fram en långtidsprognos som även omfattar en ny upphandling av serviceresor. Långtidsprognosen visar även på en kostnadsutveckling från 2028 och framåt gällande exempelvis livstidssäkring av tåg samt ett antal förstärkningar som tjänstepersonsorganisationen ser behöver komma till för att kollektivtrafiken ska öka sin attraktivitet.

Långtidsprognosen påvisar hur redan fattade och planerade beslut genererar framtida kostnader. De beslut som inte är finansierade i exempelvis utökat ramanslag kan medföra ytterligare behov av åtgärder. När hänsyn tas till kostnader som inte fanns med när handlingsplanen togs fram skulle underskottet ökat återigen från och med 2027 men har kompenserats med extra rammedel för 2027.

För att säkerställa en ekonomi i balans från 2028 och framåt (det vill säga tiden efter handlingsplanens tidshorisont) kan ytterligare åtgärder krävas för att hantera kommande ekonomiska händelser som långtidsprognosen nu tar hänsyn till.

Långtidsprognosen bör fortsätta uppdateras löpande att ge en tydligare uppfattning av hur ekonomin i grova drag ser ut när hänsyn tas till redan nu kända parametrar som exempelvis stora investeringar.

Det finns också beslut på regional nivå som påverkar kollektivtrafiknämndens framtida ekonomi som exempelvis omförhandling av avtalet om kollektivtrafik för Örebro län.

Ytterligare krav på åtgärder bör därför invänta att trafikreduceringarna ger beräkningsbara effekter samt avvakta hur redan fattade beslut ska finansieras som idag faller ut som kostnad i långtidsprognosen.